

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Janusz KOCHANOWSKI

RPO-577659-X/2008/PM

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00

Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, 10/03/2008r.

Pani
Katarzyna Hall

Minister Edukacji Narodowej

Wielce Szanowna Pani Minister

Pragnę wyrazić zaniepokojenie sytuacją panującą w publicznych szkołach oraz placówkach oświatowych, która znalazła swoje odzwierciedlenie w opublikowanej przez Najwyższą Izbę Kontroli „Informacji o wynikach kontroli utrzymania obiektów oraz przestrzegania bezpieczeństwa i higieny w publicznych szkołach i placówkach oświatowych” oraz raporcie Głównego Inspektora Sanitarnego „Stan sanitarny kraju 2006”¹.

Pozwalam sobie przypomnieć, że w swej „Informacji ...”, która przedstawiona została Pani Minister, Najwyższa Izba Kontroli wskazała na szereg uchybień, dotyczących warunków panujących w szkołach. Sformułowano też dwa wnioski, kierowane do resortu edukacji narodowej. Pierwszy z nich dotyczył skutecznego nadzoru pedagogicznego kuratorów oświaty, w zakresie zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania oraz opieki. W drugim natomiast, wskazano na potrzebę rozważenia możliwości zmiany rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 6 maja 2003 roku w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać osoba zajmująca stanowisko dyrektora oraz inne stanowisko kierownicze, w poszczególnych typach szkół i placówek (Dz. U. Nr 89, poz. 89 ze zm.), poprzez wprowadzenie obowiązku znajomości zasad utrzymania we właściwym stanie

¹Rozdział IX Warunki sanitarne w szkołach i innych placówkach oświatowo - wychowawczych.

obiektów szkół i placówek oświatowych oraz zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu i nauki w tych obiektach.

W opublikowanej „Informacji ...”, zamieszczono także tekst pisma do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli z dnia 13 grudnia 2007 roku w którym Pani Minister wyjaśnia, że w porozumieniu z właściwymi i zainteresowanymi organami Ministerstwo Edukacji Narodowej rozważy zasadność opracowania standardów bezpiecznych i higienicznych warunków pracy szkoły, w celu wyznaczenia kierunków działań dyrektorów szkół i placówek, zmierzających do wyeliminowania zasygnalizowanych przez NIK nieprawidłowości. Ponadto standardy te miałyby być wykorzystywane również w toku nadzoru sprawowanego przez wizytatorów kuratoriów oświaty oraz wizytatorów Ministerstwa Edukacji Narodowej w ramach nadzoru Ministra nad działalnością kuratoriów oświaty.

Jak wiadomo Pani Minister, na szereg niepokojących zjawisk wskazał również raport Głównego Inspektora Sanitarnego „Stan sanitarny kraju 2006 r.". Zarzuty raportu dotyczą m. in. utrzymującej się skali zjawiska prowadzenia zajęć szkolnych w budynkach nieprzystosowanych do procesu nauczania, złego stanu technicznego obiektów co dziesiątego zespołu szkół ponadpodstawowych oraz liceum ogólnokształcącego, braku wyraźnej poprawy w zakresie dostępu uczniów do urządzeń sanitarnych. W blisko 60% szkół ponadgimnazjalnych i połowie filii szkół podstawowych stwierdzono niewystarczające oświetlenie. Co czwarta szkoła nie zapewniała uczniom profilaktycznej opieki zdrowotnej realizowanej przez pielęgniarki. Natomiast w co trzeciej szkole odnotowano nieprawidłowości w tygodniowym rozkładzie zajęć (nierównomierne obciążenie w poszczególnych dniach, lekcje wychowania fizycznego na początku lub w środku dnia - bez realnej możliwości zachowania higieny osobistej).

Wobec zastrzeżeń i uwag Najwyższej Izby Kontroli oraz Głównego Inspektoratu Sanitarnego, kierując się troską o prawidłowy rozwój uczniów oraz zapewnienie im należytych warunków nauki i opieki w szkołach publicznych i placówkach oświatowych, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 roku o *Rzeczniku Praw Obywatelskich* (t.j. Dz. U. z 2001 r., Nr 14, poz. 147 ze zm.) zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o szczegółowe poinformowanie mnie o dotychczas podjętych i

planowanych działaniach, zmierzających do usunięcia nieprawidłowości i zaniedbań, wskazanych przez Najwyższą Izbę Kontroli oraz Głównego Inspektora Sanitarnego. Bardzo proszę także o informację, dotyczącą wniosków i ustaleń grupy roboczej, powołanej z przedstawicieli Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz Głównego Inspektoratu Sanitarnego, w celu szczegółowej analizy standardów higienicznych w szkołach i placówkach oświatowych.

Niezależnie od powyższego pragnę poinformować Panią Minister, ze względu na społeczną doniosłość problemów aktywności fizycznej i prawidłowego żywienia uczniów, wraz z Instytutem Żywności i Żywienia oraz Instytutem „Pomnikiem - Centrum Zdrowia Dziecka” podpisałem Kartę Żywienia i Aktywności Fizycznej Dzieci i Młodzieży w Szkole (tekst Karty - w załączeniu).

Karta wpisuje się w realizację „Narodowego Programu Zapobiegania Nadwadze i Otyłości oraz Przewlekłym Chorobom Niezakaźnym poprzez Poprawę Żywienia i Aktywności Fizycznej POL-HEALTH”. Jej zapisy są zgodne z ideami Europejskiej Karty Walki z Otyłością, podpisanej w listopadzie 2006 roku przez ministrów i delegatów 48 krajów Regionu Europejskiego WHO oraz zaleceniami Białej Księgi Komisji UE „Strategia dla Europy w sprawie żywienia, nadwagi i otyłości w aspekcie zdrowia” z lipca 2007 roku. Może ona być też uznana za formę reakcji na Rezolucję Parlamentu Europejskiego z dnia 16 stycznia 2008 r.: „w kierunku strategii UE na rzecz praw dziecka (2007/2093(INI)” - wzywającą „państwa członkowskie i ich odpowiednie organy do podjęcia wszelkich możliwych działań dla zapewnienia dzieciom życia w otoczeniu sprzyjającym zdrowiu fizycznemu, biorąc pod uwagę niewspółmierne skutki, jakie mają dla młodzieży zanieczyszczenia i złe warunki życiowe; należy zwrócić uwagę na otoczenie, w jakim dzieci pobierają naukę i wprowadzić odpowiednie standardy.” Będę zobowiązany za informację na temat stanowiska Pani Minister także w tej kwestii.

Łączę wyrazy szacunku

/-/ Janusz Kochanowski

Załącznik

KARTA ŻYWIENIA I AKTYWNOŚCI FIZYCZNEJ DZIECI I MŁODZIEŻY W SZKOLE

Prawidłowe żywienie i odpowiednia aktywność fizyczna są warunkami zdrowia i harmonijnego rozwoju dzieci i młodzieży. Nieprawidłowe żywienie i brak aktywności fizycznej prowadzą do niedożywienia, nadwagi, otyłości oraz innych zaburzeń w rozwoju fizycznym i umysłowym dzieci i młodzieży, obniżenia ich odporności na choroby oraz zwiększają ryzyko wystąpienia chorób żywieniowozależnych w dorosłym życiu. Zapewnienie żywienia oraz możliwości bezpiecznego uprawiania aktywności fizycznej w szkole stanowią realizację należnych wszystkim dzieciom praw i powinny być wspólnym zadaniem szkoły, rodziców, samorządu lokalnego oraz podlegać programowemu nadzorowi i wsparciu w ramach zdrowotnej, edukacyjnej i socjalnej polityki państwa. W celu realizacji tych idei Rzecznik Praw Obywatelskich oraz Instytut Żywności i Żywienia wraz z Instytutem „Pomnikiem - Centrum Zdrowia Dziecka” przedkładają Kartę Żywienia i Aktywności Fizycznej Dzieci i Młodzieży w Szkole.

1.

Dzieci i młodzież, na wszystkich etapach obowiązkowego kształcenia, mają prawo do uzyskania wiedzy oraz ukształtowania umiejętności i motywacji związanych z racjonalnym żywieniem i aktywnością fizyczną dla zachowania zdrowia;

2.

Wszyscy uczniowie mają prawo do korzystania z żywienia w szkole oraz do zaspokajania naturalnych potrzeb ruchowych drogą bezpiecznego uprawiania aktywności fizycznej w szkole;

3.

Dzieci w wieku szkolnym pozostające w miejscu zamieszkania w okresie zimowych i letnich ferii mają prawo do żywienia w szkole oraz infrastruktura szkolna powinna być udostępniana dzieciom (sale gimnastyczne, boiska, baseny, itp.), do uprawiania zajęć sportowych i rekreacyjnych, pod odpowiednim nadzorem;

4.

Każda szkoła powinna zapewnić uczniom racjonalne posiłki i napoje oraz należyte warunki sanitarne i organizacyjne do ich spożycia, a także odpowiednie, bezpieczne warunki techniczno-organizacyjne do uprawiania aktywności fizycznej;

5.

Zadania z zakresu żywienia i aktywności fizycznej w szkole powinny być realizowane przez personel legitymujący się odpowiednimi kwalifikacjami merytorycznymi, przygotowany do pracy z dziećmi i młodzieżą;

6.

Posiłki i napoje oferowane uczniom w szkole powinny odpowiadać wymaganiom jakościowym i mieć wartość odżywczą, w tym energetyczną, dostosowaną do wieku uczniów;

7.

Dzieci pozostające na długotrwałej diecie z przyczyn chorobowych lub na dietach alternatywnych (np. wegetariańskiej, uwarunkowanej przekonaniem religijnym i innymi) powinny otrzymać w szkole posiłki i napoje zgodnie z zaleceniami lekarza prowadzącego lub rodziców po konsultacji z lekarzem;

8.

Szkoła nie może być miejscem reklamy produktów żywnościowych. Szkoła nie może być miejscem sprzedaży produktów żywnościowych o nieodpowiedniej jakości zdrowotnej, nie zalecanych w żywieniu dzieci. Asortyment produktów spożywczych i napojów sprzedawanych w szkole powinien odpowiadać zasadom racjonalnego żywienia;

9.

Dzieci powinny mieć w szkole monitorowaną masę i wysokość ciała; dzieci z zaburzeniami stanu odżywienia muszą podlegać dyspensaryzacji i mieć zapewnioną specjalistyczną opiekę medyczną;

10.

Dzieci powinny mieć w szkole monitorowaną sprawność fizyczną - dzieci z nadwagą i otyłością powinny być objęte programem aktywności fizycznej, dostosowanym do ich potrzeb; dzieci z obniżoną sprawnością fizyczną z przyczyn chorobowych powinny być otoczone specjalistyczną opieką medyczną; dzieci z zaburzeniami statyki ciała powinny mieć w szkole zapewniony dostęp do odpowiedniej dla siebie korektywy.